

VITA B. BREGWINI

ARCHIEPISCOPI CANTUARIENSIS

AUCTORE EADMERO MONACHO

(WARTHON, *Anglia sacra*, II, 184.)

Exordium propositi mei atque procursum, quo de beato Bregwino pontifice Cantuariorum scribere a quibusdam familiaribus meis rogatus institui, gratiæ commendo Spiritus sancti, orans ut suæ largitatis abundantia quæ sunt dicenda revelet, et ad ea promenda cor meum et linguam juxta placitum suæ voluntatis clementer aperiat. Fuit autem ipse beatus in matris utero a Deo electus, eandem electionem ante omnia sæcula in dispositione prædestinationis Dei feliciter nactus. Parentes ejus ex gente Saxonum, nobili, ut fertur, prosapia orti, hoc meruerunt ut talem eis filium Creator omnium daret, quem probitate morum, quem peritia disciplinæ cælestium dogmatum et summum in ecclesiasticis dignitatibus gradum et perennis gloriæ regnum digne debere adipisci comprobatur. Hæc inter opera Dei regnabat in Cantia vir strenuus et nobilis Wiltredus nomine, sacratissima in Deum religione imbutus, servos Dei in Deo et Deum in servis suis præ se magni semper habens. Suo tempore pater prædicandæ memoriæ Birhtualdus in patriarchatum primæ metropolis Anglorum beato Theodoro successerat, et eum adigne Deo in omnibus administrabat. Hujus instinctu et exhortatione (12) præfatus rex in generali concilio cunctas regni sui ecclesias ab omni dominatione et exactione regum sive cujushbet terrenæ potestatis liberas in perpetuum esse constituit.

His diebus [ille] de quo scribere proposuimus in Saxonia natus est, et a parentibus Bregwinus cognominatus, sacro dehinc fonte in Christiana fide regeneratus; et infantiles annos egressus cœpit puer bonæ indolis esse, modestia morum sanctæ spei fiduciam suis de se exhibere. Hinc litteris traditur, et in schola Dominica enutritur. Augentur in eo de die in diem studia sacri profectus; et fit pro tenore suæ ætatis in litterali scientia non multo post temporis intervallo perfectus. Florebant etiam adhuc quaque per Angliam exercitia ac studia litterarum, quæ ex beati Theodori pontificis Cantuariorum ejusque discipulorum traditione totam terram magnifice irrigabant. Religio nihilominus Christiana, quam ex prædicatione gloriosi ac Deo digni Patris Augustini Cantia susceperat, quammaxime in

ea vigebat; utpote sanctissimis ac strenuissimis successoribus ejus, quos Roma direxerat quique illi in patriarchatum Cantuariensem usque ad prælatum Birhtualdum successerant, ne in aliquo vacillaret vigilantibus sollicitudine insistentibus. Siquidem ab ingressu Patris Augustini in Angliam eo usque insula ipsa non tantum patuit barbarorum irruptioni, quantum eam postmodum patuisse accepimus, et quidem juste. Noviter enim susceptum Christianitatis jugum majori diligentia a multis portabatur, et ea de re Dominus Christus sibi adherentes propensiori clementia tuebatur. Unde bonus odor et in exterarum regionem emanans plures nativo solo relicto in Angliam egit. Inter quos Bregwinus Jesu Christi gratia fultus eo veniens, mox statione potitus cunctis charus est et civis patriæ factus.

Deinde livore carens, docet alios quæ sciebat, discit ab aliis quæ ignorabat. Igitur, sicut ætate et scientia, ita inspirante Dei providentia, sic in sanctis moribus proficiebat et cælesti sapientia. Quia ergo scriptum legerat: *Qui addit scientiam, addit et laborem* (*Eccli. i, 18*), eo magis videbat sibi in hac vita laborandum, ne inter innumeros diaboli laqueos gradiens illis aliquatenus ab æterna vita impediretur, quo majori scientia præditus intelligebat quo graderetur, si nullis eorum impedimentis irretitus in via rectitudinis detineretur. Usus itaque salubri consilio, sprexit mundum et oblectamenta mundi omnia, sequi cupiens eorum exempla, qui secuti Dominum reliquerunt se et omnia sua. Itaque sæcularem vitam vita monachali commutans, habitu sæculari abjecto, monachorum sese collegio nihil habentium sociavit. Factus ergo monachus ejus exterior homo, cuncta quæ veri monachi sunt, virtutum scilicet ornamenta, amplexus est interior homo. Et hæc singula in sua adolescentia sibi ascrivit, sciens se juxta vocem divini elogii etiam cum senesceret, ab eis non recessurum. Nec fecit. Igitur cæleste propositum, quod ex dono gratiæ Dei susceperat, in servitio Domini perseverans eidem gratiæ conservandum jugiter commendabat.

Illis diebus antistes Birhtualdus vitæ præsentis sublatus, vitæ perrenni illatus est. Locum autem quem mundo discedens vacuum reliquit, eodem

(12) Factum id anno 694 in concilio Becanceldæ, cujus Acta exstant in concil. Angl. tom. I, pag. 189

anno Tatwinus quidam presbyteri gradu sublimis, vir eximie religionis et, quod precipuum est, monachi professione et habitu insignis, ex totius Ecclesie sacratissima electione archiepiscopus factus supplevit. Ille est ille Tatwinus, quem venerabilis Beda in Historia sua, id est, gentis Anglorum quam edidit, ultimum pontificem Cantuariorum ponit; suoque tempore tam ipsi historiae quam suae vitae modum posuit. Sane praefatus Christianissimus rex Wihfredus ante haec nonnullis annis diem supremum sortitus, Eadberto habenas regni reliquit. Cujus regni anno undecimo Tatwinus (13) archiepiscopus beato fine quievit, quarto videlicet anno quo archiepiscopatum totius Angliae gubernandum suscepit. Quem Nothelmus subsequutus, quinque annis Christi Ecclesiam nobiliter rexit. Itaque post haec, anno scilicet Incarnationis Domine septingentesimo quadragesimo secundo, electus est Cuthbertus (14) in sedem pontificum praenominatorum, homo ex illustri prosapia gentis Anglorum clara proge ortus, et ipse totus ex virtutibus factus. Is inter alia bona, quibus totum vitae suae tempus coram Deo et hominibus clarificabat, fecit ecclesiam in orientali parte majoris ecclesiae eidem pene contiguam; eamque in honorem beati Joannis Baptistae solemniter dedicavit. Hanc ecclesiam eo respectu fabricavit, ut baptisteria et examinationes iudiciorum pro diversis causis constitutorum, quae ad correctionem sceleratorum in ecclesia Dei fieri solent, inibi celebrarentur, et archiepiscoporum corpora in ea sepelirentur, sublata de medio antiqua consuetudine, qua eatenus tumulari solebant extra civitatem in ecclesia beatorum apostolorum Petri et Pauli, ubi posita sunt corpora omnium antecessorum suorum. Ille decurso vitae praesentis articulo appositus est ad patres suos quinto decimo praesulatus sui anno, et in praefata ecclesia beati Joannis deceter sepultus.

Quaerebatur ergo summo studio ab Ecclesia Dei, qui non inferior vita ac sanctitate morum posset in locum defuncti subrogari. Tenebat ea tempestate jus regni in Cantia Aethelberhtus supra memorati regis Wighfredi [filius], Eadberto qui ei successerat jam olim defuncto. Qui Aethelberhtus beatum Bregwinum ex sublimi sacri propositi in omni illius gravitate notissimum habens, contulit cum iis quos in electione pastoris universorum temporum praecipue respiciebat, suadens ut in commune vii industriam, sanctae conversationis normam, coepta propositi perseverantiam considerantes, proposita voluntate Dei ecclesiasticam electionem in eo confirmarent, si in regimine omnium Ecclesiarum totius Britanniae eum idoneum concorditer assensu judicarent.

(13) Tatwinus thronum ascendit anno 751 medio; excessit post medium annum 754. Wighfredus obiit anno 725, juxta chronologiam Saxoniam. Tatwinus igitur anno decimo Eadberti vitam finivit.

(14) De Cuthberti successione vide dissertationem de vera successione archiepiscopi Cantuariensis.

Propositur itaque v'ri a pueritia Deo digna conversatio, mansuetudo ad omnes, humilitas in omnibus, vitae gravitas, et in his singulis et simul in omnibus continua cum discretione fortitudo. Refertur in populum; consentiunt omnes in unum, talem videlicet Domini servum dignissimum fore tantae Ecclesiae sacerdotem. Quid plura? Rapitur, et licet multum obtinens, grandaevitatem quoque suam quibus poterat conatibus ostendens, patriarchatu Cantuariensi investitur. Deus in promotione ipsius sublimi totius cleri confluentis voce corporis ac jubilo cordis collaudatur. Dein Cantuarie in Kalendas Octobris, summo cum honore (15) sacratus, cathedram pontificalem ad regendum Ecclesiam Dei exsultantibus cunctis ascendit.

Speculum igitur omnibus a Deo constitutus, ita in sanctis operibus clarus effulsit, ut qui lucis semitam volebant incedere, in ejus vita qua gradereantur satis possent aperte videre. Si de miraculorum exhibitione, quae sanctitatem demonstrare magis solent quam generare, quis inquit, dico quod sentio Equidem utrum aliquod hujusmodi fecerit necne, ad notitiam meam fateor non huc usque pervenisse. Quod si fecerit, ea aut scriptorum inopia aut vetustas vel certe casuum diversorum aliquis eventus a nostra scientia tulit. Illa tamen, quae post obitum ejus certa relatione cognovimus facta ad sacrum corpus ejus, luce clarius innuunt quid in corpore degens facere posset, si eum ratio aut necessitas ad talia exercenda perduxisset. Sed illa tempora fide Christi quaque fundata non egebant signis miraculorum; quae, ut beatus Gregorius ait, infidelium sunt potius quam fidelium. Et vane miraculum fors ostenderetur, si deesset quod intus operaretur. Ac ut mihi quidem ratio suadet, ratum esse videtur majus esse auctorem omnium miraculorum per munditiam carnis et spiritus in se quemque continue habere, quam miracula, quae et reprobis Veritas dicit esse communia pro libitu hominum et a imitatione exhibere. Pax quoque diebus sui pontificatus in toto regno vivebat, nec incursus hostiles aliquis metuebat. Donec ergo in Dei pace quaeque consistebant, Deus pacis in omnibus et per omnia omnibus erat. Beatus et felix Pater in istis cum in populo verbum vitae praedicaret, mansueto animo ac modesto audiebatur; et quae fieri in exhortationibus suis praecipiebat, placido effectum prosequabantur. Ut fides vera aut succresceret, aut vacillans robur statumve reciperet, sola vox Patris vallata incremento quod tribuit Dominus sufficiebat, nec ad eam probandam miraculum aliquod quis exiebat. Sed haec bona non multo tempore permanserunt. Sublato namque in brevi de hac vita beato viro, cujus meritis ea

(15) Eodem die anni 759, Bregwinum consecratum esse fidem facit chronologia Saxonica; et annum quidem recte positum opinor. Dies autem isto anno in Dominicam non incidit. Illa igitur aetate non solum Dominicis, sed etiam in sanctorum festis consecrationes celebratae fuisse videntur.

proveniant, evolutis pauculis annis et ipsa sublata A sunt.

Tribus siquidem annis vixit in pontificatu, Deo per omnia plenus, et universis virtutibus indefecti constantia præditus. Anno autem patriarchatus ejus secundo Æthelberthas (16) rex, filius, ut diximus, strenuissimi regis Wihredi, diem ultimum clausit. Anno vero post hunc fuit validis ima hiems, nimia frigoris acerbitate cuncta constringens, animalia diversi generis et nivium densitate et immani hiemæ aspe itate ex languens. Verum cum, juxta verba veri Salomonis in Cantico canticorum loquentis, hiemis transisset, impleta abisset et recessisset (Cant. ii, 11), flores Domini apparuerunt. Unde et vinea Pomari Sabaoth suavissimi odoris florem emittens, ad vocem turris ac sponsi dicentis : *Surge, propera, amica mea, veni de Libano, veni, coronaberis* (Cant. iv, 8), anima felicissimi Patris dulcis amica summi Patris surrexit, hoc est coronanda ab sponso suo Jesu Christo; sæculum corpusque reliquit, ac angelorum adminiculo fulta, ubi ipsum Deum deorum in Sion æternaliter cernebat, gaudens hilarisque conscendit. Sepultus sane est in præfata ecclesia beati baptistæ Joannis prope corpus reverendi pontificis Cuthberti ipsius ecclesiæ, ut diximus, fundatoris ac sui dignissimi prædecessoris. Post hunc assumptus est in pontificatum relictæ Ecclesiæ Lambertus Pater et abbas vicinæ ac prænominatæ abbatiæ gloriosorum apostolorum Petri et Pauli.

Hiis evolutis pauculis annis Dani gens effera p rescentes Angliam in omni pene genere hominum a pristino statu exorbitare, et divitis ac voluptatibus magis solito operam dare, cœperunt quasi pedetentim probare, tribus navibus illuc primo directis, quam efficere possent si plures mitterent, plures venirent. Quas cum prospere in nonnullis egisse audirent, animati sunt, et classe parata Angliam non semel aut bis, sed sæpenumero veniendi usum acceperunt. Quodam itaque tempore, etc. *Sequuntur miracula plura, quorum Epitomen abbreviatis Eadmeri verbis dedit Vita Bregwini Osberno male ascripta supra.* Plura feruntur in hunc modum de beato viro, quæ omnia scribere nimis prolixum esset. Ad illa ergo tendentes, huc eis ponimus modum.

Transierunt plures anni et corpus ejus sub veneratione multorum loco mansit immovum. Nonnulli quoque successorum ejus huc vitæ decedentes, locum sepulture in ipsa basilica acceperunt. Post hæc multis malis quaque per Angliam crebrescentibus, configit civitatem Cantuariam ex incuria quorundam sua minus caute curantium igne succendi et crescentibus flammis in matrem ecclesiam imbi consistentem incendium ferri. Quid dicam? Combusta est tota cum officinis monachorum ibi degentium pene omnibus, simul et ecclesia beati Joannis Baptistæ, ubi, ut prædictum est, archiepiscoporum reliquæ jacebant humatæ. In qua conflagratione quæ

vel quanta damna locus ipse perpessus sit, nullus hominum edicere potest. Ut tamen quædam inde tangamus, quidquid in auro, in argento, in diversis aliarum specierum ornamentis, in divinis ac sæcularibus libris pretiosius habebat, fere totum vorans, lingua ignis absorbit. De his tamen quia fuerunt recuperabilia, minus est fortasse dolendum. At dolor immanis et nullo fine claudendus hucusque eandem ecclesiam premit, cum privilegia Romanorum pontificum, privilegia regum et principum regni ipsi ecclesiæ studiose sigillata et collata, quibus se et sua perenni jure munne deberet atque tueri, ex integro redacta in nihilum deperierunt. Si qua autem sunt ex illis recuperata, diversis in locis, ubi contra scripta fuerunt, reperta sunt et accepta; bullis atque sigillis, quæ alia fieri nequibant, cum ecclesia in qua servabantur igne consumptis. Ex quo robur et fortitudo hostibus ejus usque in præsens contra æquum increvit, et multa mala, oppressiones et scandala insurgentium filiorum super eam audacia struxit. Sed hæc notissima omnibus vane quasi aliorum notitiæ scribendo significamus. Quapropter istis omissis dicamus, quod post istud gemendum incendium corpora pontificum supra memoratorum suis loculis immota quiescebant, donec ille virorum strenuissimus et cum omni honore nominandus Lanfrancus videlicet Cadomensis cœnobii abbas archiepiscopatu Cantuariensi functus est. Is quippe omnia quæ combusti monasterii reperit vel ædificia vel ædificiorum detrita monumenta teriæ cœquans, et quæ sub terra erant fundamenta effodiens, cuncta nova extruxit, et præfatos antistites levare ac in tuto locari constituit, donec ea quam cœperat ecclesia facta esset, in qua decenter poni valerent. Et ita factum est. Post aliquot annos in ecclesiam jam fundatam illati sunt, et in aquilonali parte super voltum singuli sub singulis ligneis locellis, ubi quotidie mysterium sacrificii salutaris celebratur, positi sunt. His ita dispositis, forte nie quadam unus ex fratribus ecclesiæ in scan no sedens coram epulcio beati Bregwini, etc. *Sequuntur miracula bina, de quibus videsis Epitomen Osberno falso inscriptam supra.* Et quidem, ut multi affirmant, hunc inter se morem Saxones præstantius habent, ut majores suos dignius honorent et irreverentiæ subditorum non parcant, ne insolescant. Morem igitur suæ gentis et mundo exemptus filius suis studuit bonus pater exhibere, ut eos moneret qua reverentia se debeant erga majores suos habere.

Inter hujusmodi facta sanctissimi viri venit Cantuariam quidam monachus de terra Teutonici imperatoris Lambertus nomine, notus reginæ quam rex Henricus defuncta prima conjuge sua uxorem de Saxonia duxerat. Hic Lambertus per multum temporis Cantuariæ rogatu reginæ cum fratribus conversatus est, et pene quasi monachus loci ab

(16) Ethelbertum regem anno 760 obuisse prodit chronologia Saxonica, quæ et hiemem asperissimam anni sequentis memorat.

omnibus habitus. Unde familiaritate quoque potius, **A** cœp t frequentare locum in quo pontificum reliquiæ quiescebant; illic orare; illic missas celebrare; illic familiariter conversari. Interrogabat hunc et illum, quis ille esset vel ille, quove nomine vocaretur qui illo vel illo loculo clauderetur. Ubi autem de beato Bregwino audivit, succensus est desiderio habendi illum et in terram suam transferendi, recordatus fortassis antiquæ bonitatis famæ quam in patria sua de illo didicerat. Verum, dum impossibile sibi videret clam vel palam desiderii sui per se effectu potiri, suggestit archiepiscopo qui tunc erat et graviter morbo paralysis premebatur, nomine Radulfo, ut ossa memorati Patris sibi concederet, asserens ei locum construendi monasterii a primoribus gentis suæ concessum, quod sub patrocinio Patris **B** Bregwini construere et omnimodis servitio Dei accommodum ipse et sui proposuerant ordinare. Quid multa? Acquiescit pontifex: nec enim noverat quod de agebatur; et ideo facili assensu ad preces petentis permovebatur. Res fertur in audientiam monachorum; et quidam, ut concessio pontificis perficeretur, plenissime laudant; quidam econtra modis omnibus negant. Post dies defungitur archiepiscopus. Itaque plures eorum qui eo vivente laudaverunt fieri quod roganti concesserat fratri, versa vice contradicentibus acquieverunt, et uno animo pariter institerunt ne suo pastore Ecclesia, qua vivens in carne pio diligebat affectu, destitueretur. Ne tamen concessio antistitis videretur usquequaque contemni, ex communi consensu deliberatum est, in quo et **C** archiepiscopum consensisse nonnulli attestati sunt, ut scilicet os unum, brachium videlicet sinistrum, sacri corporis fratri conferretur. Quod ipse parum æstumans, et iis quæ sibi promissa dicebat frustrari non sustinens, suspicatus est se per reginam, posse apud regem efficere, quatenus ipse regia potestate vi a monachis extorqueret ut sibi concederent quod quærebat. Super negotio igitur reginæ locuturus, et eam cum rege in parco Wudestochico commorantem aditurus, Lundoniam venit, ibique valida infirmitate corieptus, progredi ultra nequivit. Languore in dies crescente, ipse Cantuariam reportatus est, ubi parvo tempore vivens defungitur, et inter mortuos fratres sepelitur. Hinc nocte sequenti astitit **D** vir quidam statura mediocris, persona insignis, habitu monachus, facie ignotus, cuidam fratri de congregatione per visum, homini bene religioso Deumque timenti, dicens illi: *Scisne quam ob causam Lambertus ille Saxo sic inopina morte raptus sit? Cui cum se nescire responderet: Scias, inquit, quia eo quod corpus Bregwini de sua sede auferre sibi quæsonatus est vindicare. Nec enim talis meriti fuit in*

oculis Dei, ut tanti pontificis præsentia vel possessione debuerit jure potiri.

De his ita considerans ergo provida sollicitudo servorum Dei, et ex iis quæ frater ille facere molitur considerando perpendens in futuro tempore aliquid huic simile a supervenientibus externis hominibus posse moliri, ne faciliorem effectum sortirentur, reliquias ipsius Patris a præfato loco cum reliquis beati Plegemundi archiepiscopi in australem ecclesie partem transtulit, et post altare beati Gregorii papæ decentissime tumulavit. Quidam autem ex monachis Wilhelmus nomine ex consensu aliorum horum omnium se præ ceteris medium fecit, et ejus industria ac provisione ferme omnia quæ in ipsa reliquiarum transpositione vel sepulcrorum compositione impensa fuerunt procurata sunt. Is in una post hæc sollemnitate servitio ecclesie toto conamine sese dedens, et ultra vires in cantando vocem edens, raptus est in interioribus, moxque in vomitu sanguinis aliisque gravibus molestiis vehementer afflictus. Quid igitur ageret, ignorabat. Noverat enim jam in ipsa ecclesia hoc nonnullis et eadem causa contigisse; quorum alios morte multatos, alios multis annis multo languore vexatos, omni ambiguitate semota sciebat. Venit autem ei in mentem quid servitii, quid sollicitudinis, quid honoris nuptissime impenderit duobus pontificibus istis Bregwino et Plegemundo. Itaque corde contrito, spiritu humiliato, perfusus lacrymis genas, orat eos sibi misereri; quatenus impetrata sibi a Christo Jesu pristina corporis sanitate intelligat, quid de illis ipsi et aliis amodo sit sentiendum, quæque fiducia pro æterna sua salute eos appellare possit ad interveniendum. Mira Dei bonitas, potentia mira! Mox, sicut ipse refert, se omni sensit languore curatum nec novi doloris aut incommoditatis ullam ulterius molestiam passum.

Hæc de beato Bregwino minus sapiens edidi, quæ a majoribus et veridicis viris didici. Et hi quidem alia se expertos in se fuisse tradunt, alia vel ab illis qui præsentibus fuerunt vel a præsentibus acceperunt, seque referunt accepisse, constanti allegatione commemorant. Ne ergo animos amicorum meorum me ad hoc opus incitantium offenderem, cessi volantati eorum. Quod itaque scripsi, eis scripsi; videant ipsi. Si in aliquo bene processu, gratias Deo; si aliter in aliquo, intentius orent, obsecro, pro scelere meo. Memoria transitus beatissimi viri vii Kalendas Septembris recolitur, ut illic nomen Domini qui illum honoravit expeditius magnificetur. Sit igitur ipse qui vivit, dominatur et regnat per omnia, benedictus in sæcula sæculorum et ultra. Amen.

Explicit Vita beati Bregwini Cantuariensis archiepiscopi et confessoris.